

За циганите това не е обикновен празник. Отбелязва го както поп Минчо Кънчев през 1864 г.: „... а ти иди в циганските колиби... и те имат „какава“ днес и всеки по едно агне е заклал. Направи им молитва и благослови агнешката им жертва...” (Кънчев 1983: 188), така и д-р Александър Паспати²¹: „Този празник, честван само от тяхната раса, е наричан „какава“. Чества се през пролетта, когато циганите чергари вече са напуснали зимните си квартири и се събират на полето, близо до вода (извор или река), където разпъват своите шатри. Всеки циганин, глава на семейство, коли агне и кани всички на празнична трапеза, която е украсена с билки и цветя. В продължение на три последователни дни циганите взаимно си гостуват на семейните трапези, които са придружени от много вино, песни, танци и общо веселие... Честването на „какава“ в Тракия (както и в целия вилает Румели) започва в деня на св. Георги – 23 април (стар стил – б.а.)” (Paspatis 1870: 26).

В началото на ХХ век чергарстващите гребенари също празнуват Гергьовден като начало на пролетта. Украсяват катуните си със зелени клонки. Мъжете колят и одират животното, но месото не се приготвя край палатката, а се дава за печене в обществена фурна. На този ден цялата фамилия е около трапезата (Petulengro 1915-16: 33).

Обредите и ритуалите по Гергьовден, повечето от които се изпълняват от жените, имат предпазващи и продуциращи (възпроизвеждащи) функции. Част от тях се свързват с представата, че зелената растителност и водата имат силата да дават здраве и плодовитост, други – с любовно-брачни гадания и предсказания. Тези, които се извършват само от мъжа, са свързани с „курбана“ на агне като семейно-родова жертва.

На 5-и май вечерта жените поставят венци или китки със зеленина на входната и дворната врата на къщата. Различни са включените в тях растения. Най-общо всички казват, че това е за здраве и дълголетие (здравец, орех, коприва), за плодородие (круша, слива джанка), да е весело в къщата (люляк, различни цветя). Лахо поставят свещ на венеца. Фичерите палят две свещи и първо ги слагат на главата на агнето, а след това догарят прикрепени на вратата на дома. Девоичките си слагат лепишка, „за да се лепят ергените по тях“.

Стопанката при циганите мюсюлмани от Силистренско вечерта преди празника ръси житни зърна около къщата. Това се прави с вярата за предпазване на усвоеното пространство от злите сили, да не вземат берекета и да не идва зло в дома. Рано сутринта на празника мъжете обикалят житата, търкалят се в росна нива за здраве „да остане там болестта“. Част от донесените стръкове жито се варят и с водата жените и момите си мият косите. На този ден майката плете косите на момичето, седнало на дебело въже, за да станат плитките дебели като въжето.

²¹ Д-р Александър Паспати е гръцки лекар, работещ в Константинопол. Автор е на първата книга за циганите в Османската империя, издадена през 1870 г.